

Dějepisná olympiáda
50. ročník, 2020/2021
Školní kolo – zadání I. kategorie

přidělené soutěžní číslo	body celkem

Jméno a příjmení:

Tematické zaměření ročníku: „**Labyrintem barokního světa (1556 – 1781)**“.

Důležité upozornění – u každé otázky je rámeček, který uvádí maximální počet bodů za otázku, do prázdného políčka se pak doplní získaný počet bodů. Celkem je možné získat **60 bodů**.

Úkol č. 1

Letošní ročník dějepisné olympiády nese název „Labyrintem barokního světa“. Z jakého světa či mytologie původně pochází představa labyrintu jako bludiště, kterým je nutno projít? (Zakroužkuj správnou odpověď.)

- a) křesťanství
- b) germánská mytologie
- c) slovanská mytologie
- d) řecká mytologie
- e) islám

Úkol č. 2

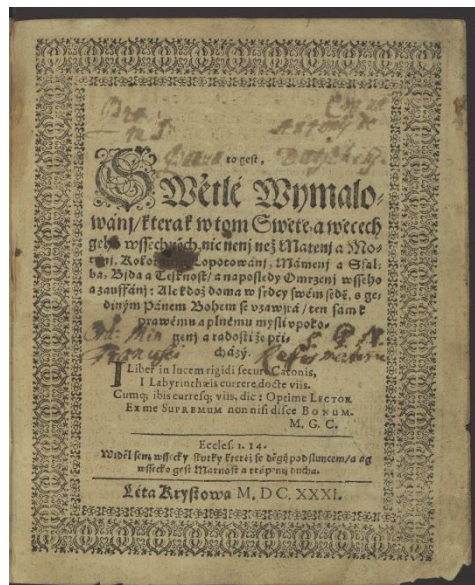
Jeden z českých novověkých spisovatelů popsal život člověka jako putování labyrintem světa. Z nabídky urči (zakroužkuj) jméno tohoto spisovatele, název zmíněného díla a rok, kdy bylo poprvé vydáno.

autor: Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic – Pavel Stránský ze Záp
– Kosmas – Jan Amos Komenský – František Palacký –

Pavel Skála ze Zhoře

název knihy: Kronika česká – O státě českém – Historie církevní –
Putování aneb Cesta z Království českého do Benátek a odtud do
země Svaté (...) – Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě –
Labyrint světa a lusthauz srdce

rok vydání: 1415 – 1526 – 1609 – 1631 – 1683

3

Úkol č. 3

Jako organizátor výstavy o době baroka máš vytvořit panely k uvedené době. Rozhodni, které tři z následujících panelů se k tématu hodí.

A. Jan Blažej Santini-Aichl

B. Základní kámen Karlova mostu

C. Napoleon a bitva u Slavkova

D. Objevení Ameriky
Kryštofem Kolumbem

E. Třicetiletá válka

F. Rekatalizace

Hodí se: __, __, __ (uváděj písmena)

3

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 4

K baroku patří také architektura. Vypiš označení všech fotografií, na nichž vidíš barokní památku.

Baroko je na snímcích _____.

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 5

Z uvedených možností vyber znaky, které jsou typické pro barokní chrám.

- a) bohatá výzdoba
- b) monumentalita
- c) vyjádření pohybu
- d) kopule

4	
---	--

Úkol č. 6

Baroko není jen umění, ale i způsob myšlení člověka. Jeden z barokních spisovatelů, Bedřich Bridel, napsal následující text, typický pro barokní literaturu. Text si pozorně přečti a poté odpověz na otázky (zakroužkuj správnou odpověď).

*Tvůj blesk, tvá všemohoucnost,
moc, síla, trůn nad nebesy,
světlo, záře, velebnost
mě velmi straší a děsí:
a samého mě mrzí
má mrzkost, hrůza, ohavnost:
duše skropená slzy,
tělo má svou zlost, ničemnost.*

1. Autor textu promlouvá:

- a. k císaři
- b. k papeži
- c. k Bohu
- d. k vlastní duši.

2. Text má v barokním posluchači vyvolat:

- a. touhu být všemohoucí
- b. pocit malosti před Bohem
- c. touhu rovnat se Bohu
- d. ujištění o dokonalosti člověka

2	
---	--

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 7

Které dvě z následujících věcí nehrály důležitou roli v životě barokního člověka?

mor - národnost - náboženství/vyznání - papírové peníze - stavovský původ/postavení - vzdělání - majetek

2	
---	--

Úkol č. 8

Při putování labyrintem barokního světa potkáte různé lidi. Vyber dva obrázky, které ukazují oděv barokního muže.

Řešení: _____

2	
---	--

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 9

Jezuité byli v barokní době jedním z důležitých řeholních společenství působících v našich zemích. Z nabídky vyber termíny, které s tímto řeholním řádem a jeho působením souvisejí:

cechmistr - klauzura (uzavřenost) - Klementinum - Koniáš - misie - Olomouc - Ostrava - rekatolizace - Rudolfinum - svoboda - vzdělání

3	
---	--

Úkol č. 10

Spoj historickou osobnost s jejím povoláním (do řešení vyber správné dvojice písmena a čísla).

1.	Jan Jesenius	a	lékař
2.	Johannes Kepler	b	stavitel
3.	Jan Mydlář	c	biskup Jednoty bratrské
4.	Karel Škréta	d	kat
5.	J. A. Komenský	e	astronom
6.	K. I. Dientzenhofer	f	malíř

Řešení: _____

6	
---	--

Úkol č. 11

Jan Amos Komenský zaznamenal ve svém díle *Historie o těžkých protivenstvích církve české* mimo jiné i popis popravy 27 českých povstalců proti králi Ferdinandovi II. konanou na Staroměstském náměstí. Jedním z popravených byl i lékař Jan Jesenius. Pozorně si přečti úryvek o popravě Jana Jesenia a označ, které dva výroky jsou správné.

Vyveden byv na theatrum popravní a obrátiv se k soudcům (sotva však pro hluk bubnů a trub slyšán býti mohl), řekl: "Daremně Ferdinand tyranstvím utvrzuje trůn svůj; Fridrich přece kralovati bude."

Když kat přistoupiv, jazyk uřezati chtěl, spěšně vyplazil. Pak na kolena klek a sřát. Hlava s jinými k vystrčení na divadlo odložena, tělo pak od kata do pytle dáno, aby za branami po dokončení této popravy pod šibenicí na čtvrti rozřáto a na čtyry koly zavěšeno bylo.

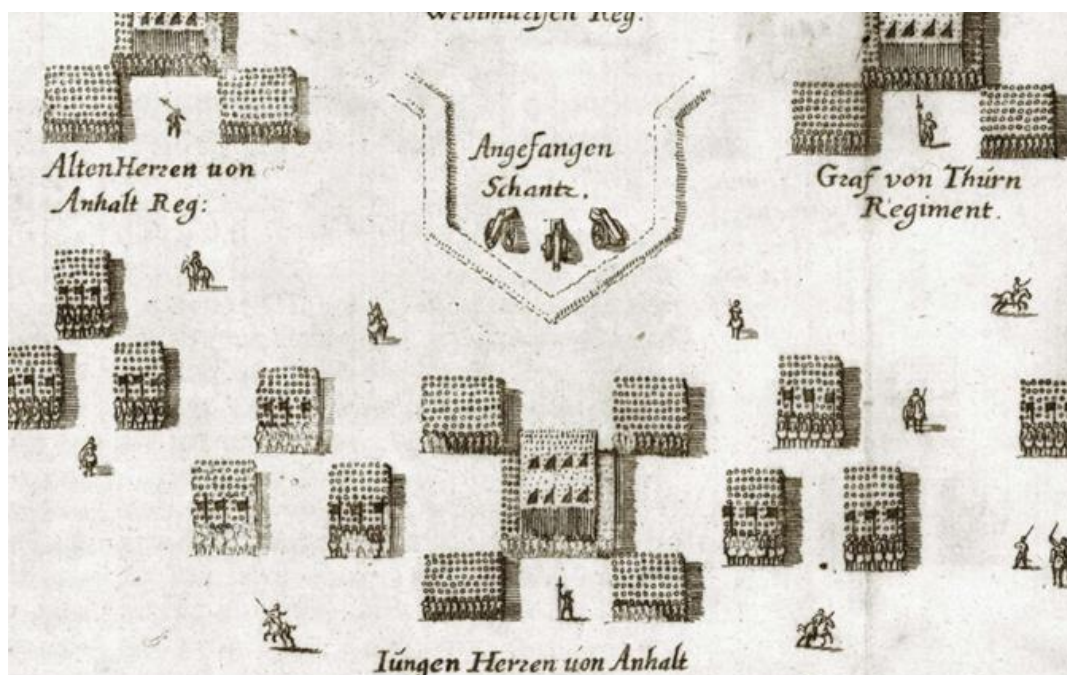
- Na Staroměstském náměstí byl během popravy naprostý klid a ticho.
- Jan Jesenius podporoval krále Fridricha Falckého.
- Kat Janu Jeseniovu nejprve uřízl jazyk.
- Král Ferdinand povolil pozůstalým po popravě pohřbít Jeseniovu tělo.

2	
---	--

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 12

Obrázek před tebou je výstřížkem ze slavné německé kroniky Theatrum Europaeum. Na výstřížku je zobrazena část bitevního pole bitvy na Bílé hoře. Pečlivě si plánek prohlédni a poté odpověz na otázky ANO – NE (tj. ANO = tvrzení je pravdivé; NE = tvrzení není pravdivé).

- a) Základní formací vojska byla takzvaná španělská tercie, jejímž základem byl čtverec. ANO - NE
- b) Během třicetileté války nebyla součástí vojska jízda. ANO - NE
- c) Součástí vojska byli pikeníři, kteří drželi dlouhá kopí. ANO - NE
- d) Děla nebyla roku 1620 ještě vynalezena. ANO – NE

4	
---	--

Úkol č. 13

Během třicetileté války získalo sousední Sasko na úkor Zemí Koruny české území Horní a Dolní _____.
(zakroužkuj správnou variantu).

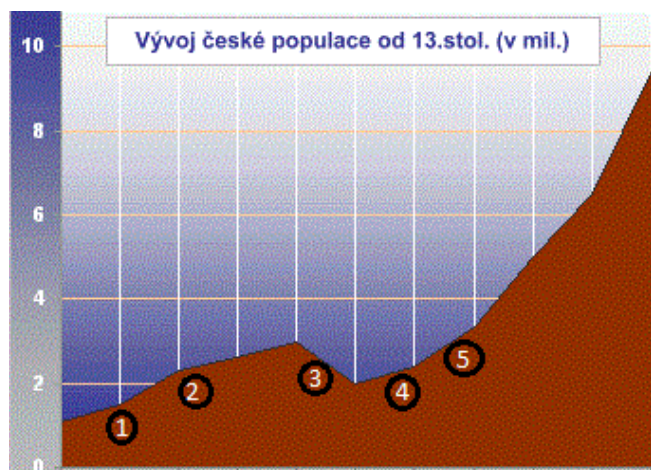
- a) Slezsko
- b) Svídnice
- c) Lužice
- d) Zhořelec

1	
---	--

Úkol č. 14

Třicetiletá válka znamenala pro tehdejší obyvatelstvo skutečnou pohromu. Dokázal bys její období správně určit na grafu vývoje populace českých zemí?

Správné číslo: _____

1	
---	--

Úkol č. 15

Přečti si fiktivní „životopis“ malého Františka. Dokážeš rozhodnout, čemu se věnují jeho příbuzní? (Vytvoř správné dvojice.)

Můj strýc Matyáš řídí celé město. Ani můj tatínek Pavel na tom není špatně. Je totiž členem městské rady. Před nečekaným vpádem cizích vojsk i požárem nás hlídá maminčin bratr Mikuláš. Zato můj bratr Janek je teď v šatlavě. Máme příbuzné i na vesnici, ale já je moc neznám. Jen strýce Jakuba.

1. Matyáš	A. ponocný
2. Pavel	B. rychtář
3. Mikuláš	C. vězeň
4. Janek	D. sedlák
5. Jakub	E. konšel

1. ____, 2. ____, 3. ____, 4. ____, 5. ____

5	
---	--

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 16

Osobnost na obrázku patřila k výrazným a důležitým postavám našich raně barokních dějin. Které čtyři z níže uvedených tvrzení mohla pronést?

a) Nastoupil jsem na trůn nedlouho po nešťastné smrti mladého Jagellonce v moháčských bažinách;

b) za svého života jsem zažil obléhání Vídně tureckým vojskem;

c) za své hlavní sídlo jsem zvolil Prahu;

d) vítězství císařských vojsk na Bílé hoře mě velice potěšilo;

e) byl jsem velkým milovníkem věd a umění

f) ke konci mého života v českých zemích zavládla a byla stvrzena náboženská svoboda v nebyvalé míře (ale radost jsem z toho osobně neměl);

g) proti svým nepřátelům jsem povolal z Bavorska do Čech vojsko svého bratrance, tomu se ale nepodařilo obsadit Prahu a já sám jsem na to nakonec doplatil.

Řešení: _____

4	
---	--

Úkol č. 17

Před tebou leží tolar jednoho z českých králů z rodu Habsburků. Vyber správnou možnost, kdo je na tolaru zobrazený.

a) Ferdinand I. Habsburský

b) Maxmilián Habsburský.

c) Rudolf II. Habsburský

d) Matyáš Habsburský

1	
---	--

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 18

Postavení vesnického lidu se po třicetileté válce značně zhoršilo - jejich poddanství se mění v nevolnictví. Z nabídky vypiš dvě skutečnosti, které mohli nevolníci v pobělohorském období konat svobodně (tedy bez nutnosti žádat o souhlas svoji vrchnost):

posílat děti do školy - ženit se - provozovat řemeslo - stěhovat se - porodit dítě - vyznávat libovolnou víru - prodávat své výrobky v libovolném městě - obstarávat své hospodářství - pít libovolnou značku piva

Řešení: _____

2	
---	--

Úkol č. 19

Představ si, že píšeš knihy o době vlády císaře Leopolda I. a našel jsi dvě fotografie, které k nim můžeš využít. V nabídce pod fotografiemi si přečti názvy všech čtyř knih a rozhodni, ke které knize se každý snímek hodí (každá fotografie se hodí jen k jedné knize). Pod fotografie napiš písmeno označující název knihy.

1. _____

2. _____

Nabídka:

- Vůdce sedláků u Chlumce nad Cidlinou
- Do boje za práva Habsburků
- Jak Chodové bránili svá práva
- O vítězství nad Turky

2	
---	--

Úkol č. 20

A jaké by to bylo baroko bez zmínky o nejvýznamnější habsburské panovnici, vnučce Leopolda I., Marii Terezii. Na rodinném portrétu urči následující osoby:

1. František Štěpán Lotrinský je: a) muž sedící zcela vlevo, b) muž stojící uprostřed, c) muž stojící zcela vpravo
2. Marie Terezie je: a) žena stojící třetí zleva, b) žena sedící téměř vpravo, c) nejmladší dcera, tedy dítě stojící páté zleva
3. Josef II. je: a) muž sedící zcela vlevo, b) muž stojící uprostřed, c) dítě stojící jako druhé zprava
4. Otec Marie Terezie se jmenoval: a) Karel VI, b) Leopold II., c) Rudolf II.
5. Kolik bratrů, kteří se dožili dospělosti, měla Marie Terezie? a) tři, b) dva, c) žádného

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 21

Roku 1781 vydal Josef II. dokument známý jako Toleranční patent. Přečti si úryvek, který právně upravuje podobu nekatolických chrámů. U jednotlivých výpovědí označ ANO – NE.

Co se týče (nekatolické) modlitebny, nařizujeme výslovně, aby, kde toho ještě není, taková modlitebna neměla žádného zvonění, žádných zvonů, věží, ani veřejného vchodu z ulice, jenž by chrám představoval, jinak však mohou ji, z jakékoli hmoty chtějí, vystavěti, též posluhování jejich svátostmi a vykonávání služeb Božích jak v místě samém tak přenášením jich k nemocným v příslušejících filiálkách, potom veřejné pohřby s průvodem jejich duchovního mají býti úplně dovoleny.

a) Nekatolický kostel nesměl být kamenný.	ANO – NE
b) Nekatolický kostel musel mít alespoň jeden zvon.	ANO – NE
c) Do nekatolického chrámu se nesmělo vejít z hlavní ulice.	ANO – NE
d) Nekatolický duchovní mohl veřejně pohřbívat své věřící.	ANO – NE

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

**Dějepisná olympiáda
50. ročník, 2020/2021
Školní kolo – řešení I. kategorie**

Tematické zaměření ročníku: „Labyrintem barokního světa (1556 – 1781)“.

Úkol č. 1

Řešení: d) 1 bod

Úkol č. 2

Řešení: Jan Amos Komenský; Labyrint světa a lusthauz srdce; 1631 3 body

Úkol č. 3

Řešení: A; E; F 3 body

Úkol č. 4

Řešení: A, B, C, D, E

3 body (za všechna písmena 3 body, za 4 písmena 2 body, za 3-1 písmena 1 bod)

Úkol č. 5

Řešení: a, b, c, d Max 4 body (za každou správnou odpověď 1 bod)

Úkol č. 6

Řešení: 1. c; 2. b 2 body

Úkol č. 7

Řešení: národnost, papírové peníze 2 body

Úkol č. 8

Řešení: e, g 2 body

Úkol č. 9

Řešení: Klementinum, Koniáš, misie, Olomouc, rekatolizace, vzdělání 3 body (0,5 bodu za každou správnou odpověď)

Úkol č. 10

Řešení: 1a - 2e - 3d - 4f - 5c - 6b Max 6 bodů – každá správná dvojice bod

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 11

Řešení: b, c) 2 body

Úkol č. 12

Řešení: a) ANO, b) NE, c) ANO, d) NE 4 body

Úkol č. 13

Řešení: c) 1 bod

Úkol č. 14

Řešení: 3 1 bod

Úkol č. 15

Řešení: 1. B; 2. E; 3. A; 4. C; 5. D 5 bodů

Úkol č. 16

Řešení: c), e), f), g) 4 body

Úkol č. 17

Řešení: d) 1 bod

Úkol č. 18

Řešení: porodit dítě, obstarávat své hospodářství 2 body

Úkol č. 19

Řešení: 1. c; 2. d 2 body

Úkol č. 20

Řešení: František Štěpán Lotrinský – muž sedící zcela vlevo, Marie Terezie – žena sedící vpravo, Josef II. – muž stojící uprostřed; Karel VI.; žádného 5 bodů

Úkol č. 21

Řešení: a-NE, b-NE, c-ANO, d-ANO Max 4 body – za každou správnou odpověď 1 bod

Celkem 60 bodů

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY

Zdroje:

Labyrint Brandýs nad Orlicí: dostupné online: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/prirodni-bludiste-brandys-nad-orlici>

Labyrint světa: Autor: Premek.bar – Moravská zemská knihovna v Brně, Volné dílo, dostupné online z <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5795315>

architektura:

<https://obrazky.seznam.cz/?q=baroko+stavby&size=any&color=any&pornFilter=1&sgld=Tm9uZSAxNTk3MjU4ODc5LjE5NA%3D%3D&oq=baroko+stavby&aq=-1&su=e#id=ee445f6111dd2340>

<https://obrazky.seznam.cz/?q=k%C5%99tiny&size=any&color=any&pornFilter=1&sgld=Tm9uZSAxNTk3MjU5MDU4Ljk2Ng%3D%3D&oq=k%C5%99tiny&aq=-1&su=e#id=7c6444f416f94f0f>

<https://obrazky.seznam.cz/?q=zelen%C3%A1+hora&size=any&color=any&pornFilter=1&sgld=Tm9uZSAxNTk3MjU5MTQxLjE1NA%3D%3D&oq=zelen%C3%A1+hora&aq=-1&su=e#id=b7511af0836e7f65>

<https://obrazky.seznam.cz/?q=olomouc+morov%C3%BD+sloup&size=any&color=any&pornFilter=1&sgld=Tm9uZSAxNTk3MjU5MjE4LjQ1Ng%3D%3D&oq=olomouc+morov%C3%BD+sloup&aq=-1&su=e#id=!>

<https://obrazky.seznam.cz/?q=vranov+nad+dyj%C3%AD&size=any&color=any&pornFilter=1&sgld=Tm9uZSAxNTk3MjU5MzIxLjE3MA%3D%3D&oq=vranov+nad+dyj%C3%AD&aq=-1&su=e#id=8fb27fbef0f833ee>

Rudolf II.: dostupné online: https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_II.#/media/Soubor:AACHEN,_Hans_von_-_Portrait_of_Emperor_Rudolf_II_-_WGA.jpg

Obnovené zřízení zemské: dostupné online:

http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&envLang=en&pid=rec1323815836_145#search

Demografický graf: dostupné online: http://www.demografie.info/?cz_popvyvoj=

oděvy: Oděv v Čechách ve středověku a raném novověku, NPÚ Praha 2016, str. 7, 61, 66, 67, 99, 100, 116

Bedřich Bridel: Co Bůh? Člověk?

https://cs.wikisource.org/wiki/Co_B%C5%AFh%3F_%C4%8Clov%C4%9Bk%3F

J. A. Komenský: Historie o těžkých protivenstvích církve české, dostupné online:

<http://texty.citanka.cz/komensky/perz2-74.html>

TheratrurnEuropaeum: dostupné online:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_na_B%C3%ADl%C3%A9_ho%C5%99e#/media/Soubor:White_Mountain_plan.jpg

mapa: In: Ed. Eva SEMOTÁNOVÁ, Ottův historický atlas

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

mince: dostupné online: <https://www.aurea.cz/katalog/mince/stibrne-investicni-mince/matyas-ii-tolar-1616-kb-ag-0-999-20-g-certifikat-proof-mirak1616>

Jan Sladký Kozina: dostupné online:

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Pam%C4%9Btn%C3%AD_s%C3%AD%C5%88_Jana_Sladk%C3%A9ho_Koziny

bitva o Vídeň: dostupné online:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_V%C3%ADdn%C4%9B#/media/Soubor:Battle_of_Vienna01.jpg

Rodina Marie Terezie. https://g.denik.cz/120/9c/marie-d191230lun6a1_kafe-670.jpg